ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު

[2021] SC 54

2020/SC-A/61

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ އަބްދުﷲ ނިޝާމް

ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް

ފަނޑިޔާރު އާއިޝާ ޝުޖޫނު މުޙައްމަދު

ފަނޑިޔާރު މަހާޒު އަލީ ޒާހިރު

ފަނޑިޔާރު ހުސްނުއް ސުޢޫދު

ނިމުނު ތާރީޚު

19 މެއި 2021

އިސްތިއުނާފު ކޯޓުން ފައިސަލާ

2019/HC-A/366

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

ތަމްސީލު ކުރީ: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
އަލްއުސްތާޛު ހުސައިން ޝަމީމް، ސީނިއަރ ޕަބްލިކް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަލްއުސްތާޛާ ޢާއިޝަތު މުޙައްމަދު،
ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަލްއުސްތާޛާ ފާތިމަތު
މިޝާ

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް

އަޙްމަދު ނިޝާން، ރިހިވެލި، ބ. ގޮއިދޫ

ތަމްސީލު ކުރީ: އިސްމާޢީލް މުޙައްމަދު،
ޓްރޫބްލޫ ލީގަލް ސޮލިއުޝަންސް

ޖިނާއީ - ކުށް އަމުރު - ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާ މާނަކުރުން -ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާ- ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާ - ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ވަކި މުއްދަތަކަށް ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުން - ޖިނާއީ ބޮޑެތި ކުށްތަކާއި ކުޑަ ކުށްތަކުގެ ގޮތުގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހެއްގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު - ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން މީހަކު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމުގައި އެ މީހެއްގެ މައްސަލަ ތުހުމަތު ކުރެވޭ މިންވަރަށް ހާލަތަށް ވަޒަންކުރުން - ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުން

بسم الله الرحمن الرحيم

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ އަހްމަދު ނިޝާމް

[2021] SC 54

ފަނޑިޔާރު އާއިޝާ ޝުޖޫނާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު (ފަނޑިޔާރު މަހާޒު ޢަލީ ޒާހިރު އަދި ފަނޑިޔާރު ޙުސްނުއްސުޢޫދު ޢަފީފު ހުރައްވާފައި)

ތަޢާރުފު

1. މި މައްސަލައަކީ، ބ.ގޯއިދޫ، ރިހިވެލި، އަހްމަދު ނިޝާމް (ދިވެހި ރައްޔިތެއްގެ އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A089702) (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް" ނުވަތަ "އަހްމަދު ނިޝާމް") ގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކޮށްފައިވާ މާރާމާރީ ހިންގުމުގެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން، އަހްމަދު ނިޝާމް ކަސްޓަޑީއަކީ ޖަލުގައި ބަންދުކޮށްފައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނެރުއްވައިދޭ ކޯޓު އަމުރަކީ ބާޠިލު އަމުރެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/366 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެކެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް

2. 15 ޖޫން 2019 ވަނަ ދުވަހުގެ ހެނދުނުގެ ވަގުތެއްގައި އަހްމަދު ނިޝާމް އާއި ޗެބެގެ ގޮތުން ގުޅިގެން އުޅުނު ސ.ހިތަދޫ، ގެރިނދުވިލާ، ލަޔިޝާ މުޙައްމަދުގެ ގައިގާ ތަޅާ މާރާމާރީ ހިނގިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ފުލުހުން ހައްޔަރުކޮށްފައިވެއެވެ. އަހްމަދު ނިޝާމް ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވާފަދަ ކަމަކަށް ފެންނަކަމަށާއި، އަހްމަދު ހަރަކާތް ކުރި މިހާރުން ނޫޅޭ ފާހަގަކުރެވޭނަމަ ބަލާފައި އަދި އަހްމަދު ނިޝާމްގެ ސަލާމަތާއި

ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި، 15 ޖޫން 2019 އިން ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ބަންދުކޮށްފައި ނުވަތަ ހައްޔަރުކޮށްފައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން،[1] 15 ޖޫން 2019 ގެ 15:15 އިން 25 ޖޫން 2019 ގެ 15:14 ގެ ނިޔަލަށް، 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް އޭނާ ކަސްޓޮޑިއަލް ޖަލެއްގައި ބަންދުކޮށްފައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނެރުއްވިއެވެ.[2]

3. ބަންދުގެ މުއްދަތު ދެވަނަ ފަހަރަށް އިތުރުކޮށްދިނުމަށް އެދި ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން،[3] 25 ޖޫން 2019 ގެ 15:13 އިން 10 ޖުލައި 2019 ގެ 15:12 ގެ ނިޔަލަށް، 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް އޭނާ ބަންދުންގައި ބެހެއްޓުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/1422 އަމުރު ނެރުއްވިއެވެ.

4. އެހެންނަމަވެސް، އަބްދުލް ނިޝާމްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ކުރެވުނު ކުށަކީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު ގެ[4] ބަޔާންކުރާ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ބާވަތުގެ ކުށެއް ކަމުގައި ނުވާއިރު، އެކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމެއް ނެތި ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްފައިވާތީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާ ޚިލާފަށް ކަމަށާއި، އަދި ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ދެވަނަ ފަހަރަށް ހާޟިރުކުރުވުމުގެ ޝަރީޢަތުގައި ފަރީޤުން ޙާޟިރުވެ ވާހަކަދެއްކުމުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން މަތީ މަޙްކަމާގެ ކޯޓުތަކުން އެކަމަށް ޤާނޫނު މާނަކޮށް ނިންމާފައިވާ ތަޢުބީރުކުރުން ކުރެވިފައިވާތީ، މި ބާވަތުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/134 ޤަޟިއްޔާ[5] ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކަށް ކަމަށްބުނެ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ

---

1 ނަންބަރު 145-J/MF/2019/1388 " ބަންދާމެދު ގޮތެއްނިންމުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު"

2 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/1329 ކޯޓު އަމުރު

3 ނަންބަރު 145-J/MF/2019/1485 " ބަންދާމެދު ގޮތެއްނިންމުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު"

4 ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)

5 ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު ނާޒިމް މޫސާ

ނަންބަރު 145-J/MA/2019/1422 ކޯޓު އަމުރު ބާޠިލުކޮށްދިނުމަށް އެދި އަޙްމަދު ނިޒާމުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އެ މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ބަލާފައިވަނީ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/366 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ގޮތް

5. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/366 ޤަޟިއްޔާ އެ ކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/1422 ކޯޓު އަމުރު ވަނީ ބާޠިލުކޮށްފައެވެ.

6. އިސްވެ ބުނެވުނު ފަދައިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްކަން، އެ ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުން އެނގެން އޮތެވެ.

6.1. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގައި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ކޯޓުން އަމުރު ނެރެދެވޭނީ 3 (ތިނެއް) ގޮތެއް އޮންނަކަމާއި، އެގޮތުން:

(ހ) ފުރަތަމަ ގޮތަކީ، <u>ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހުރި ހެކިތަކުން</u>، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއް ކުރިމަތިވެގެން ކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެނަމަ، އޭނާ މެދު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން އަމުރުކުރުންކަމާއި، މި ހާލަތުގައި މިގޮތަށް އަމުރު ނެރުމަކީ، ފަނޑިޔާރުގެ މައްޗަށް ލާޒިމު ކަމެއްކަން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި

"އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަނޑިޔާރު އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ." މި އިބާރާތުން އެނގެން އޮންނަކަން؛

(ށ) ދެވަނަ ގޮތަކީ، ވަކި ދުވަހަކަށް ކުރެވޭ ތުހުމަތެއްގައި މީހަކު ބަންދުކުރުން ކަމާއި، އޭނާގެ މައްސަލަ ތުހުމަތުކުރުވިފައިވާ ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި އެ ވަގުތު ނެތް ނަމަވެސް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ބަޔާންކުރާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް އޮތުމާއެކު، އޭނާގެ މައްސަލަ އެ މައްސަލައިގައި ތުހުމަތު ކުރެވޭ ކުށަކީ މިންވަރެއްގެ ހުކުމެއް ޖެހިދާނަމަ، 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށް ވުރެ އިތުރު ނުވާނޭ ގޮތެއްގެމަތިން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ފަނޑިޔާރު އަމުރުކުރެވޭނެކަމާއި، މި ހާލަތުގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން ފެށިގެން (ށ) އަށް ބަޔާންކުރާ ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރު ކުރުމާއި ނުކުރުމަކީ، ފަނޑިޔާރުގެ ނުވަތަ ތަޤުދީރީ (discretional) ކަމެއްކަން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި "އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުވިދާނެއެވެ" މިހެން އޮތް އިބާރާތުން އެނގެން އޮންނަކަން؛

(ނ) ތިންވަނަ ގޮތަކީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ނިންމާފައިވާ މީހެއްގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުން އަދި އެފަދަ މީހެއްގެ މައްސަލަ ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ބޮޑު ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށެއްކަމަށްވާނަމަ، ކުރިން ދިން ބަންދުގެ މުއްދަތުގެ އިތުރު މުއްދަތަކަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން އަމުރުކުރެވޭނެކަމާއި، މި ގޮތަށް

ބަންދުކުރަން އަމުރުކުރާއިރު، ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށާއި ގުޅުވައިދީ، އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްގެ ހެއްކެއް އެހާމަނަން ލިބިފައިނުވާނަމަ، އިތުރުކޮށްދީ މުއްދަތު 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރު ނުކުރުމަށް، ފަނޑިޔާރަށް ލާޒިމު ކަމެއްކަން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އިން އެނގޭކަމާއި، މިފަދައިން[6] ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހާގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދެއި ވަނިކޮށް، އޭނާ އާ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިއްޖެނަމަ، 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށް ވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް، ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބަހައްޓުމުގެ އަމުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، ނަމަވެސް މި ހާލަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މުއްދަތު 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ ދިގު ކުރުމާއި ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރުން އެއީ ތަފާތު ކަމެއްކަން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އިން އެނގޭކަމަށް؛

6.2 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/336 ޤަޟިއްޔާ[7] އާއި އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/134 ޤަޟިއްޔާ[8] ގައި ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ މައިގަނޑު އުސޫލާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ދަށުން ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވާ އިޚްތިޔާރު ބާރުގެ ތަޙުޤީޤުން ކޯޓުން ނުރުމަން ނިންމާ އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި މީހަކު ބަހައްޓަން އެންމެ ދިގު މުއްދަތަކީ 15 (ފަނަރަ) ދުވަސްކަމާއި، އަދި ބޭނުންވެސް ހާލަތުގައި މީހެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ

6 ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމުގައިވާ ފަރާތެއް

7 މުޙައްމަދު އަޒީމް އަޙްމަދު މަނިކު ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

8 އިސްވެދިޔަ ނޯޓު 5

މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށަކަށް ވާންޖެހޭކަމާއި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްދުކޮށްފައިވާ މީހަކަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ދަށުން ދެވޭ ބަންދުގެ މުއްދަތު (ފަނަރަ) 15 ދުވަހަށް ވުރެ އިތުރުކުރުމަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތު ދަށުން ކަމެއް ނޫންކަމާއި، އެ ކަމުގައި ޤާނޫނު ހުރި ހަނިކަމާއި، މިހެންކަމުން ވަކި ބާވަތެއްގެ މައްސަލަތައްގައި ބަންދުގެ މުއްދަތު 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުކުރެވޭ ކަމަށް ބަޔާންކުރުމަކުން، އެ ނޫން ބާވަތުގެ މައްސަލަތަކާއި ދެމެދު ޤާނޫނު އެއްގޮތް ނުބެލެން ހުރުމުގެ މަޤްޞޫދެއްކަމުގައި ބެލެވިދާނެ ބުނެވިދާނެ ބާވަތުގެ ބޭނުމެއް ކުރެވޭ އެހެނިހެން ކުށްތަކުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތް ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގެ ތެރޭގައި 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރަށް ބަންދުކޮށްފައި ނުބޭއްވޭނެކަމާއި، އަދި އެކަން ޤާނޫނުގައި ނުލިބޭ ދުސްތޫރާއި ޚިލާފަށް ނިޔެން ނުވަތަ އަސާސީ ޙައްޤުތަކުގެ ނުބައިދަތުކަން؛ ޗީ

6.3. އަބްދުﷲ ނިޝާމުގެ ބަންދަށް 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ދީފައިވަނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެން އެނގޭކަމާއި، އަބްދުﷲ ނިޝާމުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ނޫން ކަމާއި، މިހެންކަމުން ކުރިން ދިން 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުން ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ދެވަނަ ފަހަރަށް އަބްދުﷲ ނިޝާމުގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމަށް ހުށަހެޅުމުން އެ ޝަރީޢަތުގައި އިތުރުކުރެވުނީ ހަމައެކަނި 5 (ފަހެއް) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުވާ މުއްދަތެއް ނަމަވެސް، އަބްދުﷲ ނިޝާމުގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުމުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/1422 ކޯޓު އަމުރުން އަބްދުﷲ ނިޝާމު އިތުރު 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން އަމުރުކުރުމުގެ ނަތީޖާއަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ

ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން އަބްދުލް ނިޝާމްގެ ބަންދަށް 25 (ފަންސަވީސް) ދުވަސް ދެވުނުކަމާއި، އެ ގޮތަކީ ބަންދުވުން ސަބަބުތަކާއި ޤާނޫނާ އެއްގޮތް ގޮތެއް ނޫންކަން.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފްކޮށްފައިވާ ނުކުތާތަކާއި އެ ނުކުތާތަކަށް ދީފައިވާ ޖަވާބު

7. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/366 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރީޢަތާއި އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ، އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މައިގަނޑު 2 (ދޭއް) ސަބަބެއް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

7.1. ފުރަތަމަ ސަބަބަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ށ) ގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) މާނަކުރުމުގައި އޮތް ގޮތުން، އެ މާއްދާގައިވާ ހުކުމްގައި ހުކުމް ޖަހާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން އަމުރު ކުރުމަކީ ފަނޑިޔާރުގެ މައްސަލަ ބެލުމުގެ ކުރިން ކަށަވަރު ކުރަންޖެހޭ ކަމަކަށް ނަމަވެސް، އެ މާއްދާގައިވާ އިބާރާތަކީ އަމުރުގެ އިބާރާތެއް ނަމަވެސް، އެ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަށް ބެލުމުން ލާޒިމު މާއްދާއެއް ކަމަށް ވާތީ "އިބާރާ" ގެ (އެކަމަކީ ހުއްދަކަމެއްކަން ދޭހަ ކުރަނިވިސްޕާ) ވާޖިބެއްކަން އެނގޭކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ސަބަބެވެ.

7.2. ދެވަނަ ސަބަބަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ބ) ގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާ މާނަކޮށްފައިވާ ގޮތުން، ކުރި ހުކުމަކުގައި ބަންދުކޮށްލެވޭ މުއްދަތު 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް

ބަންދުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ޤާނޫނުގައި ވަކި އުސޫލެއް ބުނެފައިނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، އެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ސަބަބެވެ.

8. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/366 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ސަބަބުތަކަށް ރައްދު ދިނުމުގެ ގޮތުން އަރިމަދު ނިޝާމްގެ ފަރާތުން 02 (ދޭއް) ނުކުތާއެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

8.1. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅާފައިވާ ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައިވާ ކަންކަމަށް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެއްބަސްވާ ކަމަށާއި، އެކަމަށް އިއުތިރާޒު ނުކުރާކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި "އޭނާގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަސޭހައާއި އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ" މިފަދައިން ޤާނޫނުގައި ލިޔެފައި އޮންނަމަވެސް، މި ހާލަތަކީ ފުރަތަމަ ފަހަރަށް މީހަކު ހިފާ ހައްޔަރުކުރެވުނު ކޯޓަށް ގެނެސް (ނުވަތަ ތަޙްޤީޤު) މަރުޙަލާ ކަމުގައިވާތީ، އަދި މި މަރުޙަލާގައި ޝަރީޢަތަށް މައްސަލައެއް ހުށަހެޅިފައި ވެސް ނުވާތީ ކަމުން، މިފަދައިން ޤާނޫނުގައި ލިޔެފައިވާ ރަނގަޅަށް ނޫންކަމުގައިވާތީ، އެ މާއްދާ މާނަކޮށްދިނުމަށް އެދޭ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

8.2. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުން އެކަށައެޅި އަސާސީ އުސޫލެއް ކަމުގައިވާ ކުރުގެ ބަންދަށް ބަލައިގެން އެ ހިރާސް މައްސަލަ ތަހުޤީޤުކުރުމާ ކުރު ކަނޑައެޅުން ކަމާއި، އެގޮތުން ބަލާއިރު، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބޭނުމީ ކުރުބަންދެއްގެ ގޮތުގައި ވަކި ކުރުބަންދެއް ކަނޑައަޅާފައި އޮތުމުން އެ ނޫން ކުރުބަންދަކާ ކުރި ކުރުބަންދެއްކަން ޤާނޫނު ދަންނަކަން އެނގެން އޮންނަކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ބުނެފައި ދެވަނަ ނުކުތާގެ

ރައްދުގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ފާސިމް އިބްރާހިމް ވ. މޯލްޑިވްސް ޕޯޓްސް ސަރވިސް[9] އާއި ޢަބްދުﷲ ނާޒިމް ޢަބްދުލްޣަފޫރު ވ. މޯލްޑިވްސް ޕޯޓްސް ސަރވިސް[10] ގައިވެސް މީހެއްގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރު ކުރާއިރު އެ މައްސަލައިގެ ކުޑަ ބޮޑު މިނަން ބަލަންޖެހޭކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާތީ، މައްސަލައިގެ ބާވަތަށް ބެލުމެއްނެތި އެ މީހެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައެއްގައި ލިބިފައި ހުރި ޢަދަބާގެ މައްޗަށް ބަލާފައި އެ މީހެއްގެ މައްޗަށް ބަންދުގެ މުއްދަތު 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށް ވުރެވެސް އިތުރުކުރުމުގެ ބާރު ފަނޑިޔާރުންނަށް ލިބިދިނުމަކީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން އެދޭއިރު، އެކަމަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މުޖުތަމަޢުގެ ހައްގުތަކަށް އިސްކަންދިނުމާއި، އެ ފަރާތްތަކުގެ ހައްގުތަކަށް އުނިކަން ނާންނާނޭ ފަދައިން ޖިނާއީ ކުށްތަކުގެ ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ބާރުއަޅާފައިވާ ކަމީ އެއީ ޚާއްޞަ ހާލަތު ކަމެއް ކަމަށް ބޭނުން ހުރަހަކީ ނުކުތާއެވެ.

މިމައްސަލައިގައި ބެލި ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަންކަން

9. މި ފައިސަލާގައި ކޯޓުން ބެލުމަށް ނިންމަންޖެހޭ މައިގަނޑު ކަމަކީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މާނަކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްތޯ ނުވަތަ ރޫހާގެ މައްޗަށެވެ. މި މައްސަލައިގައި ބެލި ކަނޑައަޅަންޖެހޭ މައިގަނޑު ބެލުމެއްގައި 2 (ދޭއް) ކަމެއްގެ މައްޗަށެވެ. އެއީ:

9.1. ކުށެއްގެ ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހަކު، އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހުރި ހެކިތަކުގައި، އެ މީހަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުން

---

9 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/19 ފައިސަލާ

10 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/20 ފައިސަލާ

ފިރިހެން (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަން ބަޔާންކުރާ ޢިބާރާތްތަކުން ކުރިމަތިލާފައިވާން މީހެއްކަމަށް ފަސޭހަކަމަށް ޤަބޫލުކުރިއްޖެނަމަ، އޭނާއާ ދުރު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުތަން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމަށް ފަނޑިޔާރު ކުރަންޖެހޭ (ޢާޒިމު) ކަމެއްގެ ގޮތުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/366 ޤަޟިއްޔާ ނިންމުމުގެ ރިޕޯޓުގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުޠު އުސޫލުތަކާއި އެއްގޮތަށްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން؛ އަދި

9.2· ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 'ޖިނާއީ ބޮޑެތި ކުށް' ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހުން ފިޔަވާ އެހެން (ކުޑަ) ކުށް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހުން، އެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ބަންދުކުރެވޭނީ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށް ވުރެ އިތުރުނުވާ މުއްދަތެއްގެމަތީން ކަމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/366 ޤަޟިއްޔާ ނިންމުމުގެ ރިޕޯޓުގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުޠު އުސޫލުތަކާއި އެއްގޮތަށްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން.

ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ދަށުން ކުރާ އަމުރު

10· ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/366 ޤަޟިއްޔާ ނިންމުމުގެ ރިޕޯޓުގައި،[11] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ކޯޓުން އަމުރުކުރެވިދާނެ ގޮތެއް ބަޔާންކުރުމުގައި، އެ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން، ކުށެއްގެ ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހަކު އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހުރި ހެކިތަކާއެކު، އެ މީހަކީ (1) އަނެއްކާވެސް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގެ ހެކި ފޮހެލުމަށް ނުވަތަ އެ މައްސަލައިގައި ހެކިބަސް

[11] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/366 ޤަޟިއްޔާ ނިންމުމުގެ ރިޕޯޓުގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ރ)

ހެކިދޭން ހުރި މީހަކަށް ނުފޫޒެއް ފޯރުވުމަށް މަސައްކަތްކޮށްދޭނެކަން މީހެއްކަމަށް ބެލެވޭނަމަ؛ ނުވަތަ (2) އޭނާ ކޯޓަށް ހާޒިރުނުވެވިދާނެ ކަމަށް؛ ނުވަތަ (3) އޭނާ ފިލައިދާނެ ކަމަށް؛ ނުވަތަ (4) އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާލެއް ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމަށް؛[12] ފުލުހުންނަށް ގަބޫލުކުރެވިއްޖެނަމަ، އޭނާއާ ގުޅޭ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމަށް ފުލުހުންނަށް ކުރަންޖެހޭ (ލާޒިމު) ކަމެއްކަމުގައި ބައްލަވާފައިވެއެވެ.

11. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާއަށް ޖުމްލަކޮށް ބެލުމުން، އެ މާއްދާގެ އަސާސުތަކުގައި އެކި ޙާލަތްތަކުގައި ބަންދާގުޅޭ ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރަންވީ ގޮތް ބައްލަވާފައިވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ. އެގޮތުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި "ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ބޭއްވޭ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި، އޭނާ ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާގުޅިގެންތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ ކަނޑައެޅުއްވާށެވެ، އަންނަނިވި އަމުރުތަކުގެ ތެރެއިން އަމުރެއް ފަރާތުން ނެރެންވާނެ..." ކަމުގައި ބަޔާންކޮށް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަމުރުތަކަށް ހަވާލާދީފައިވެއެވެ.

"(1) މި މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ބ) ގެ ދަށުން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް؛

(2) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން އެއްވެސް ޝަރުޠެއް ނެތި އޭނާ ބަންދުން ދޫކުރުމުގެ އަމުރެއް؛

[12] މި 4 (ހަތަރެއް) ޙާލަތަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (4) ވަނަ ނަންބަރާހަމައަށް ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކެވެ.

(3) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޭނާ ކަފާލާތުގެ އުސޫލުން ދޫކުރުމުގެ އަމުރެއް؛

(4) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އޭނާ ޝަރުތުތަކާއެކު ބަންދުން ދޫކުރުމުގެ އަމުރެއް."

12. އެހެންކަމުން، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ފަނޑިޔާރަކަށް އަމުރުކުރެވޭނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ބ) ގެ ދަށުންކަން ސާފުވެއެވެ.[13] އަދި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރު އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތް އެނގޭ ތާވަލެއް ހިމަނާލަމެވެ.

މާއްދާ	ކޭހުގެ ނިސްބަތް	ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ޝަރުތު	ނަތީޖާ
60 (ނ) [14]	[illegible] ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ހުރުން.	އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފި ނަމަ އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ހާލަތެއް މެދުވެރި ވެދާނެ ކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވުން.	ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަނޑިޔާރު އަމުރުކުރުން.

[13] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަށް ބަލާލާއިރު، އެ މާއްދާގެ (ޅ) އަދި (ކ) ގައިވެސް ބަންދުކުރުމާއި ގުޅޭ ކަންތައްތަކެއް ހިމަނާފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

[14] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ އިބާރާތް – "ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި މީހަކު ހައްޔަރުކޮށްފައިވާނަމަ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން [illegible] ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ހުރުން، އަދި އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ހާލަތެއް މެދުވެރިވެދާނެ ކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެނަމަ، އޭނާގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަނޑިޔާރު އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.

(1) އޭނާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގެ ހެކި ފޮރުވުމަށް ނުވަތަ އެ މައްސަލައިގައި ހެކިބަސް ދޭނެ ހުރި މީހަކަށް ނުފޫޒުފޯރުވުމަށް އޭނާ މަސައްކަތްކޮށްފާނެކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ

(2) އޭނާ ކޯޓަށް ހާޟިރުނުވެފާނެކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ

(3) އޭނާ ފިލައިފާނެކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ

(4) އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ބެލެވުން."

ހެކީގެ ނިސްބަތް	ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ގޮތް	މާއްދާ	ނަތީޖާ
	(1) އޭނާއާމެދު ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގެ ހެކި ފޮރުވުމަށް ނުވަތަ އެ މައްސަލައިގައި ހެކިބަސް ދޭން ހުރި މީހަކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވުމަށް އޭނާ މަސައްކަތް ކޮށްފާނެ ކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ (2) އޭނާ ކޯޓަށް ހާޒިރު ނުވެދާނެ ކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ (3) އޭނާ ފިލައިދާނެ ކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ (4) އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ ޢާއްމުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިވާ ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމަށް ބެލެވުން (މިގެ ފަހުން "ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 4 ސަބަބު")		
އެއްވެސް ޝަރުޠަކާ ނުލައި އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އެންގުން.	ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 4 ސަބަބުން ކޮން ސަބަބެއް ނުވުން.	ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ދިމާވެފައި ނުވުން.	60 (ނ)
ޝަރުޠުތަކާއި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގެ	ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި	ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ހުރުން.	60 (ރ)

މާއްދާ	ވޯޓުގެ ނިސްބަތް	ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ބާވަތް	ނަތީޖާ
		ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ 4 ސަބަބުން ކުރި ސަބަބެއް ނެތުން.	އިހްތިޔާރު ފަސޭހަކަން ލިބިގެންވެއެވެ. (1) ކަފާލަތުގެ އުސޫލުން އޭނާ ބަންދުން ދޫކުރުން؛ ނުވަތަ (2) ކާޑުން ކަނޑައަޅާ ޝަރުޠުތަކަކާއި އޭނާ ބަންދުން ދޫކުރުން.
60 (ބ)[15]	ކުރު ކުރިއަށްދަން ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހާ ބަންދުކުރުމަށް އަމުރުކުރާނީ ނުވަތަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުރިއަށްގެންދެވޭ ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހެއްގެ ކުރިން ޝަރުޠުތަކާ ބަންދު ނުވަތަ ބަންދުން ދޫކުރުން.	ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ 4 ސަބަބުން ކުރި ސަބަބެއް އޮތުން.	ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާގައި ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ ކަންކަމަށް ފަސޭހައާއި ރިޢާޔަތްކުރުން، 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުވާން ގޮވާލުމަށް އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުން.
60 (ޅ)[16]	ކުރާ ޖުލޫސާއި އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްގެ	ޖިނާއީ ކޯޓު ކުރެއް ކަމުގައިވުން؛	15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރު ނުވާގޮތުން

[15] ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ އިބާރާތް – "ކުރެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހާ ބަންދުކުރެވިފައިވާ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތެއްގެ މަތީން ނުވަތަ ޝަރުޠުތަކާ ކަނޑައަޅުއްވުމުގައި، އޭނާ އެ ކުރި ކުރިއަށްދަން ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހެއްގެ އެކަށީގެންވާ ޖުލޫސާއި އެކަށީގެން ނުވަތަ ޖެހިދާނެކަމަށް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަމްބަރުން ފެށިގެން (4) ވަނަ ނަމްބަރާއި ހިމެނޭ ނަމްބަރުތަކުގައި ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް އޮތްނަމަ، އޭނާގެ މައްސަލާ މި މައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށްތަކުގެ ފިޔަވަޅުއަޅާގޮތަށް ކުރި ހުށަހެޅުނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާގައި ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ ކަންކަމަށް ފަސޭހައާއި ރިޢާޔަތްކޮށް، 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުވާން ގޮވާލުމަށް އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމަށް ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ."

[16] ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ގެ އިބާރާތް – "މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ބަންދުކުރުމަށް މީހާގެ މައްސަލައިގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުރީ ޖިނާއީ ކޯޓު ކުރެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން އޭނާ އިތުރަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާއިން ބޭނުންވާ، އެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން އޭނާ އިތުރު މުއްދަތަކަށް ހާޒިރުކުރުމުގެ ކުރިމަތިން ޤާނޫނީ ގޮތުން ހުށަހެޅުމުން، އިތުރު މުއްދަތަކަށް އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ ފަސޭހައާއި ލިބިގެންވެއެވެ. އެފަދަ އަމުރެއް ކުރާ ޖުލޫސާއި އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްގެ ހެކިތައް އަދާކުރަންވާން ލިބިދެވިއްޖެނަމަ، އެގޮތުން އިތުރުކުރެވޭ މުއްދަތު، 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުވެގެންނުވާނެއެވެ."

މާއްދާ	ހުށަހެޅި ނިސްބަތް	ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ޝަރުތު	ނަތީޖާ
	ހުއްކުރި އެހެރަނަށްވެސް ލިބިދެއިނުވުން.	އެއާ އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓުމަށް ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާއިން ބޭނުންވުން؛ އަދި މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން އެއާ ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުން.	ބަންދުގައި ބަހައްޓުމުގެ މުއްދަތު ދިގުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު.
60 (ށ)[17]	އެއާ ބަންދުކޮށްފައި ވަނިކޮށް، އެއާ އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބުން.	-	15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް، ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބަހައްޓުމަށް އަމުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު.

13. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޠާއި، އެ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބުނާ ޝަރުޠަކީ އަސްލު ޝަރުޠުގައި، ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައި ނޫންނަމަވެސް، އަމަލުކުރާނެ ޚާއްޞަ ގޮތެވެ. އެ ދެ އަކުރުގެ ދަށުންވެސް ބަންދުގައި ބަހައްޓާނީ އެ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 4 ސަބަބުން ކުރު ސަބަބެއް ވުޖޫދުގައި ގައިމުކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވިގެންނެވެ. އެ ދެ އަކުރުގެ ތަފާތަކީ، ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މީހާއާ ދެކޮޅަށް ހުށަހެޅޭ ނިސްބަތާއި އަޅަން ޚާއްޞަ ގޮތެވެ. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޠު، (އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު

[17] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ އިބާރާތަކީ – "މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ދަށުން ޝަރުޠުތަކާވެސް، އެއާ ބަންދުކޮށްފައިވަނިކޮށް، އެއާ އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިއްޖެނަމަ، އެއާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް، ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބަހައްޓުމަށް އަމުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ."

ކަންކަމުގެ އިތުރުން) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ހުރިއްޖެނަމަ، ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަނޑިޔާރު އަމުރުކުރަން ޖެހެއެވެ. އެއާ ޚިލާފަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުން، (އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަމުގެ އިތުރުން) އޭނާ އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި އެ ވަގުތު ނެތްކަމުގައިވިޔަސް، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ މައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ކޮންމެވެސް މިންވަރެއްގެ ހެކި ހުރިއްޖެނަމަ، ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވޭ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އޭނާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުވާނެ ގޮތެއްގެމަތިން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރެވެ.

މީގެ އިތުރުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ކ) ގައި، ބަންދުކުރުވާ މީހާގެ މައްސަލަ ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށަކީ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ ޢަމަލުކުރަންޖެހޭނީ ގޮތް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން، ބަންދުކުރުވާ މީހާގެ މައްސަލަ ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށަކީ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާ ބަންދުކުރުމަށް ފަނޑިޔާރު ދީފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވުމަށްފަހު އޭނާ އިތުރަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާއިން ބޭނުންނަމަ، އޭނާ ބަންދު ކުރެވުނު މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން އޭނާ ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުމުން، އިތުރު މުއްދަތަކަށް އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ ހުއްދަ ދިނުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުންނަމަވެސް، އޭނާއާ އެ ކުށާ ގުޅުވައިދޭ އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްގެ ހެއްކެއް ޢަލާމަތެއްވެސް ލިބިފައިނުވާނަމަ، އެއަށްފަހު އިތުރުކުރެވޭ މުއްދަތު، 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުވެގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އޭނާ ބަންދުކޮށްފައިވަނިކޮށް، އޭނާ އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިއްޖެނަމަ، އޭނާ 15 (ފަނަރަ) .14

ދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް، ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބަހައްޓުމަށް އަމުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ފަނޑިޔާރަކަށް ދީފައިވާކަމެވެ.

15. މިހެންކަމުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބޭއިމި ކުރުކުރާއި ގެދުވަސް، ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވާނަމަ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުކުރުމަށް ފަނޑިޔާރަށް ދީފައިވާ އިޚްތިޔާރެއްގެ ގޮތުގައި އޮވެފައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި އެހެން (ޖިނާއީ ބޭއިމި ކުށްނޫން އެހެން) ކުށަކާއި ގުޅިގެން ކުށް ތުހުމަތުކުރެވިއްޖެ މީހާ އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ލިބިއްޖެނަމަ، އޭނާ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރުމަށް ފަނޑިޔާރަށް ހުއްދަ ކަމުގެ ގޮތުގައި ބާރުދެވިފައި ބަހައްޓައިގެންނުވާކަން ދަލީލުކުރެވެއެވެ.

16. މީގެ އިތުރުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބަންދާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުގައި، އެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާފައިވަނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި އެކަށައެޅިގެންނެވެ. އެހެން ނަމަވެސް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއަކީ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމާއިރު ފަނޑިޔާރު ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ބަޔާންކުރާ މާއްދާ ކަމުގައިވާތީ،[18] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބަންދުކުރާ ހިނދާ ފަރާތެއް ބަންދުކުރުމުގެ ކުރިން، 59 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމަށް ފަނޑިޔާރު ރިޢާޔަތް

[18] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ އިބާރާތް – "ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންކަން ނުވަތަ ޝަރުޠުތަކާއިއެކު ދޫކުރެވޭނެތޯ ބެލުމުގައި، އޭނާ ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނީ ހައިސިއްޔަތުން މަޖިލީހުން ނުވަތަ ފަނޑިޔާރެއްގެ ހުކުމަކުން ދޫކުރެވޭނެ ކަމެއްގައި، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފުރަތަމަ ކަންތައްތަކަށް ފަސޭހަ ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން، އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ފަސޭހަ ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(ހ) ކުށުގެ ބާވަތާއި، ކުށުގެ ކުރެވުނުގޮތާއި، ކުށް ކޮށްފައިވާ ގޮތާއި، ކުށް ކުރުމުގައި އަނިޔާވެރިކަން ހިމެނުނަ އުސޫލު؛

(ށ) އޭނާގެ ދުލުގެން ހުރަހެޅިފައިވާ ހެކިގެ ބަދަލުން؛

(ނ) އޭނާގެ ކުށުގެ ރެކޯޑު؛

(ރ) ކުރިން ޝަރީޢަތުގައި ބޮޑުވިމަ ބާނގައި ޙާޟިރުވުމަށްފައިވާ ގޮތް."

ކުރަންވާނެ ކަމުގައި ދެކެމެވެ. އަދި ޝަރީފް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް[19] ގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ފަދައިން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި 60 ވަނަ މާއްދާ އެކުގައި ކިޔުމުން، ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި ބާއްވާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަކީ އެހެން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީސްތަކާ އެއްގޮތަށް، ދެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ކަންކަމަށް މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރު ރިޢާޔަތްކޮށް، ހެދި ހުށަހެޅިފައިވާނަމަ، އެ ހުއްޖަތް ދޫވާ ބުރަދަން ވަޒަންކޮށް ނިންމުންތައް ނިންމަންޖެހޭ މަޖިލީހެކެވެ.

17. ހަމަ އެއާއެކު، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 4 ހާލަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ހާލަތްތަކެވެ. އަދި އެހެންކަމުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ މާއްދާއެއްގައި ނުވަތަ އަކުރެއްގައި އެފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައި ނެތްނަމަވެސް، ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ މިނިވަންކުރުމަށް ނިންމުމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހެއެވެ. މިގޮތުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ކ) ގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 4 ހާލަތްތަކަށް ބަލަންވާނެކަމަށް ސިފަ ބަޔާންކޮށްފައި ނުވިނަމަވެސް، އެ ދެ އަކުރަކީ އެ މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ބަންދުކުރުމުގައި، ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށަކީ ބޮޑުކުށެއްނަމަ އަދަބުކުރަންޖެހޭ ގޮތް ކަމުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގެ އަލީގައި، ބަންދާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުގެ ކުރިން ފަނޑިޔާރު އެ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތް ކުރަންޖެހޭނެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެމެވެ.

19 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 ޤަޟިއްޔާ.

18. މިހާރު ބަންދުކުރުމުގެ ކުރިން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުތުތަކުން ޝަރުތެއް ފުއްދައިދެވުން ހިމަނާފައިވަނީ، ނުވަތަ އެފަދަ ޝަރުތެއް އޮތުން ޝަރުޠުކޮށްފައިވަނީ، ކުރުގެ ކުޑަބޮޑު މިނަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުތުތަކުން ޝަރުތެއް އޮތުމުގައި ބެލުން (presumption) ހުއްޓުވުމަށް ކަމުގައި ދެކެމެވެ.[20] އަދި މިހެންކަމުން، މިހާރު ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންޖެހެނީ، އެ މީހެއްގެ މައްސަލަ އުފުލިފައިވާ ދައުވާއާއި ހެޔޭގެ ނިސްބަތާއި ވަކިން (separate to)، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެ މީހާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓޭނެ ޝަރުތެއް ފުއްދައިވާކަން ނުވަތަ ޤާނޫނީކަން ކޯޓުން ވަޒަންކުރުމަށްފަހު، އެފަދަ ޝަރުތެއް އޮންނަމަށެވެ.[21] އެހެނީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި އޮތް މިންގަނޑުން މިހާރު ކުށެއް ކުރިކަން ސާބިތުވުމުގެ ކުރިން، އެ މީހަކީ މައްސޫމު މީހެއްކަމުގައި ބެލުން (presumption of innocence) ޖެހެއެވެ.

19. މިގެ އިތުރުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ އަސާސީތަކަށް ބެލުމުން، ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ ފުރުޞަތު އޮންނަނީ އެ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ކ) ގެ ދަށުންނެވެ. މިގޮތުން، ތިރީ ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މީހާ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމަކީ ފަސޭހަކަން ލިބިގެންވާ އިޚްތިޔާރުތަކުގެ ތެރޭގައި އޮތްކަމެއް ނަމަވެސް، އެ

---

[20] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. (ކުޑަކުއްޖެއް) [ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/79 ޤަޟިއްޔާ] ގައި އަޣްލަބުން އިއްވާފައިވާ ޙުކުމް އަދި ޝަހީބު އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް [ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 ޤަޟިއްޔާ] ގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްގެ ރައުޔު.

[21] އެފަދަ ޝަރުތެއް ފުއްދައިވާކަން ފަނޑިޔާރަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ދިރާސާކުރެވޭ އަދިލަށް ތަކަތާ ނުވަތަ ފަރާތުން ހެކި މިންވަރަކީ އިތުބާރުހިފޭ ސަބަބެއް (probable cause) އޮތުމެވެ - ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަބްދުﷲ ޢިޝާމް [2021] SC 19 އަދި ޢާޠިފާ މޫސާ ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް [2021] SC 24. މީގެ އިތުރުން، ޝަހީބު އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް [ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 ޤަޟިއްޔާ] ގައި ކުރުގެ ތެރެއިން މިފަދަ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށްޓަކައި އެދިހާރު (ނުވަތަ މިހެން) ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބު، އެކަމާގުޅޭ ހެކި ހުށަހަޅައި، ތަފްސީލު ބަޔާންކުރުމާ ގުޅޭ ގޮތުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުތު ފުއްދައިވާކަން ބަލާނީ މިންގަނޑާއި ގުޅޭ ނުކުތާތައް ހިމެނޭ ގޮތަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ނޫން ކުންފުނީގެ ތުހުމަތުކުރުވާ މީހުން (ވަކި ކަސްޓަމަރަކާއި ޚިދުމަތަކާމެދު) ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަސޭހައާތު އަމުރުކުރަން ދޭހެއެވެ. މިއީ، ޤާނޫނުގެ ޙައްޤު މާނައަށް ބެލުމުން، ނުވަތަ މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނުގައި ބުނާ އާންމު މާނައަށް ބެލުމުގެ އުސޫލު[22] ތަޠުބީޤުކުރުމުން ނިކުންނަ ނަތީޖާއެވެ. އަދި އެ ނަތީޖާއަކީ ހަމަޖެހޭ ނަތީޖާއެއް ކަމުގައި ބަލައިގަންނަން ދައްކައެވެ. އެހެންކަމުން، މި ބާރުލުމުގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާ މާނަކުރުމުގައި އެންމެ އެކަށޭނަ މަޤްޞަދަށް ބެލުމުގެ އުސޫލު[23] ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

20. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަކީ:[24]

"(ހ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ފަރާތުގެ ޙައްޤުތަކަށް އުނިކަން ނާންނާނެ ގޮތެއްގަތިން ޖިނާއީ ކުށުގެ ތަޙްޤީޤަށް ހުރަހެއްނޭޅޭނެގޮތުން މަގުފަހިކުރުމާއި، އެފަދަ ތަޙްޤީޤަށް، ހަރުދަނާ ގޮތުގައި އަދި އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގައި ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ބޭނުންވާ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން؛

(ށ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ފަރާތުގެ ޙައްޤުތަކަށް އުނިކަން ނާންނާނެ ގޮތެއްގަތިން ޖިނާއީ ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ބާރުއަޅުވުމާއި، އެފަދަ ދަޢުވާތައް، ހަރުދަނާ ގޮތުގައި އަދި އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގައި ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ބޭނުންވާ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން؛

(ނ) ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތްތައް ވީހާވެސް އިންސާފުވެރިކޮށް، އަދި އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގައި ހިންގުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން."

22 މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާ.

23 މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާ.

24 ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާ.

ކޮށްފައިވާއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) މާނަކުރުމުގައި، އެ އަކުރުގައި ބަޔާންކުރާ ތަފްޞީލުގެ ބޭރުން އެއްވެސް ކަމަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާކަން އެނގެން ނެތެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ޤާނޫނީ މާއްދާއެއް (މި ބާވަތުގައި މާއްދާއެއްގެ އަކުރެއް) މާނަކުރާއިރު މުޅި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމާއި، އެ މާއްދާއަށް އަސަރުކޮށްފާނެ އެހެން މާއްދާތަކާއި، ޖުމްލަކޮށް ޤާނޫނުން ގެންނަ ބަދަލަށް ނުވަތަ ހާސިލުކުރަން މަސައްކަތްކުރާ މަޤްޞަދަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެ ކަމުގައި ދެކެމެވެ. އަދި އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު މަޤްޞަދުތަކާ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާ މާނަކުރާއިރު، ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހާގެ މައްޗަށް އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިއްޖެނަމަ އާނާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް، ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމުގެ <u>އިޚްތިޔާރު</u> ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވުން[25] ކަމުގައިވީއިރު، ބޮޑު ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިފައި ނުވާ ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހާގެ މައްޗަށް އާނާ އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ލިބިއްޖެނަމަ، ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އާނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަނޑިޔާރު <u>އަމުރުކުރަންޖެހޭނެ</u> ކަމަށް[26] ބުނެފައިވާ ކަމުގައި އަހުރެން ނުދެކެމެވެ.

21. މި ގަޟިއްޔާގެ 15 ވަނަ ޕެރެގްރާފުން ފެށިގެން 20 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގެ ނިހާޔަތަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަން އެފަދައިން ހުރުމުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ އިބާރާތުގައި، މީހެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް އާނާ ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ލިބިއްޖެނަމަ، އަދި އާނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ (1) އާނާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގެ ހެކި ފޮރުވުމަށް ނުވަތަ އެ މައްސަލައިގައި ހެކިބަސް ދޭން ހުރި މީހަކަށް ނުފޫޒެއް ފޯރުވުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފާނެ މީހެއްކަމަށް ބެލެވޭނަމަ؛ ނުވަތަ (2) އާނާ ކޯޓަށް ހާޒިރުނުވެފާނެ ކަމަށް؛ ނުވަތަ

[25] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ).

[26] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ).

(3) އޭނާ ފިލައިގެން ކަމަށް؛ ނުވަތަ (4) އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމަށް؛ ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހާލަތްތަކުގައި، އޭނާގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަނޑިޔާރު އަމުރުކުރަންވާނެ ކަމުގައި ބާރުންކޮށްފައިވާއިރު، އެއީ ފަނޑިޔާރަށް ކުރެވޭ ތަޤްދީރުކަމެއްގެ ގޮތުގައި ކަމުގައި ބެލުމަކީ ނުވަތަ އެގޮތަށް އެ މާއްދާ މާނަކުރުމަކީ އިންސާފުގެ ހަމަތަކާއި ބަންދުގައި ބެހެއްޓޭ މީހާގެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކަށް ބަލާއިރު، އެކަށީގެންވާ ގޮތެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ނުދެކެމެވެ. އަދި މިހެންކަމާއެކު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/366 ޤަޟިއްޔާ ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ފާހަގަކުރުމުގެ ނުކުތާތަކުގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ނ) ގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވާ ބާރު މާނަކޮށްފައިވާ ތަނަގަޔަށް ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

22. އެހެންނަމަވެސް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއްމު އުޞޫލުގައި މިވާ ސަލާމަތުގެ އަސްލު ފަސޭހަ އަދި ސާފު ހައްލަކީ، އެ އަކުރުގެ އިބާރާތް ޤާނޫނު ހަމަ މަޢުޤޫލު ވުރުވެރިކަމް އިސްލާހު ކުރުންކަމުގައިވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެމެވެ.

ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ދަށުން ބަންދު ކުރެވޭ މުއްދަތު

23. އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ ފަނޑިޔާރުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ކުރިމަތިލާ ކޭސްގެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާއެއްގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވާ އިޚްތިޔާރީ ބާރުގެ ދަށުން އޭނާގެ ބަންދުގެ މުއްދަތަކީ 10 (ދިހައެއް) ދުވަސް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައި ވަނިކޮށް، އެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ، އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ އިތުރު މުއްދަތަކަށް ބަންދުކުރުމަށް ފޮނުވުން އެދުމުން، އޭނާގެ ބަންދުގެ މުއްދަތަށް 15 (ފަނަރަ) ދުވަސް އިތުރުކޮށްފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން އެކޭސްގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/134 ޤަޟިއްޔާއިން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާއި ޚިލާފަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ ބެންޗުގައިވެއެވެ. މި ނުކުތާގާ ގުޅިގެން،

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/366 ޤަޟިއްޔާ ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ބ) ގައި، މީހާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ނޫން ނަމަ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހަކު ބަންދުކުރެވޭނީ އެކު ޖުމްލަ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށް ވުރެ އިތުރުނުވާ ގޮތުގެ މަތިން ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) މިފަދައިން މާނަކޮށްފައިވަނީ، ވަކި ތުހުމަތެއްގެ މައްސަލަތަކުގައި ބަންދުގެ މުއްދަތު 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށް ވުރެ އިތުރު ކުރެވިދާން ކަމުގައި ބަޔާންކުރުމަށްފަހު،[27] އެ ނޫން ކުށް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތު ކުރާ މީހުންގެ ބަންދު މުއްދަތު 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށް ވުރެ އިތުރުކުރުމާއި ބެހޭގޮތުން އެ ޤާނޫނުގައި އެއްޗެއް ބުނެފައިނުވާތީ، ޖިނާއީ ބޮޑުކުށެއް ނޫން އެހެން (ކުޑަ) ކުށް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތު ކުރާ މީހުންގެ ބަންދު މުއްދަތު 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށް ވުރެ އިތުރުކުރުމަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު ދަންނަވަލަސް ނޫންކަމުގައި ދިރިގެންކަން އެނގެން ހުރެއެވެ.[28]

24. އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ފަދައިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ހިނދު، އެ ނުކުތާގައި ހައިކޯޓުން ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވަނީ ހަމައެކަނި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގައި

[27] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ގައި، އެ ޤާނޫނުގެ 60 މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ބަންދުކުރެވޭ މީހާގެ މައްސަލަ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އަދި އެއީ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށް ވުރެ އިތުރު މުއްދަތަކަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އެދި ތަޙްޤީޤުކުރާ އިދާރާއިން އެކަން ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމަތީގައި ހާޒިރުކޮށްފިނަމަ، އަދި އެކަން ބުރަވެގެން ހުއްޓުވުމާއި މުސްތަޤްބަލުގެ ސަބަބުތައް ވިސްނައިދީފިނަމަ، އެ މީހަކު ބަންދުކުރެވޭނީ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުވެގެންނުވާ ގޮތުގެ މަތިން ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެ މާއްދާގެ (ރ) ގައި، އެކަން ބަންދުކޮށްފައިވަނިކޮށް، އެކަން އެ ކުށް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރާ މީހާގެ އުނދަގޫވުމެއް ނެތި ފިޔަވަޅު އަޅާނަމަ، 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް، ނުވަތަ ސަބަބެއް ހުށަހަޅައިގެން އެކަން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[28] ހައިކޯޓުން ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މި ކަނޑައެޅުމާއި، އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން ހައިކޯޓުގެ މައްސަލައިގައި އެ ކޯޓުން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ރިޢާޔަތް މާނަކުރުމާއި ގުޅިގެން ނަތީޖާއަކަށް ކުރިމަތިވެ ދިޔައެވެ. އެހެނީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަށް ބަލާލާއިރު، ބޮޑު ޖިނާއީ ކުށް ނޫން އެހެން ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހުންގެ ބަންދު މުއްދަތު 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށް ވުރެ އިތުރުކުރުމަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތު ދަންނަވަލަސް ނޫންކަމުގައި ވާނަމަ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، ވަކި ކަންތައްތަކެއް ފުރިހަމަވާނަމަ، ބޮޑު ޖިނާއީ ކުށެއް ނޫން އެހެން ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހުން ސަލާމަތުގެ ނިޒާމުދަށުން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމަކީ ފަސޭހައިގެ މައްސަލަ ތަޢުލީމީ ކުރުމުގައި ބަލަން ހުރިހައިކަމެއް ސަރުކާރުން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު

ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމާ ބެހޭގޮތުން ބަޔާނުވެއި އޮތް ބަންދުގެ މައްސަލަ ކަމާއި، މާއްދާގެ ތަފްސީލަށް ނުވަތަ އެ މާއްދާގައި އެބަ ޙާލަތްތަކާއި ގުޅުވާ ހެޔޮގެ މިންވަރަށް ހަވާލާދީފައިވާ ވުމަށް އެއްވެސް ރިޢާޔަތްތެރިކަމެއް ދީފައިވާކަން އެނގެން ނެތެވެ.

25. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހަކު ބަންދުކުރުމަށް އެކު ޖުމުލަ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށް ވުރެ އިތުރުނުވާ ގޮތެއްގެ މަތިން ކޯޓުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާނީ ވަކި ޙާލަތްތަކެއްގައިކަން ފާހަގަކުރަންޖެހެއެވެ. އެގޮތުން، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުވާނެ ގޮތުގެމަތިން އެކަނި ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ޙާލަތް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ކުރިމަތިވަނީ، (1) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހާ އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި އޮވެގެން ނޫން ޙާލަތުގައި، (2) ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނާ 4 ސަބަބުން ކުރީ ސަބަބެއް އޮވެފައި، (3) އޭނާގެ މައްސަލަ އެ މައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ކޮންމެވެސް މިންވަރެއްގެ ހެކި ހުރިކަމަ ކަން އެ އަދުލުގެ ނަޒަރުން ސާބިތުވެ. އަދި މި އަދުލުގައި، ކުށުގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ހަވާލާދީފައި ނުވެއެވެ.

26. އެހެންނަމަވެސް، ހައިކޯޓުން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަށް ދީފައިވާ ތަފްސީރުގެ ނަތީޖާއަކީ، އެ މީހެއްގެ މައްސަލަ ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ ކުށަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މީހެއްގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން އިތުރު ކުރުން ނަމަވެސް، ކުޑަ ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުގައި މީހާގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރު ނުވުމެވެ.[29]

[29] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މިންވަރު ފާހަގަކުރުމުގައި އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަށް ރިޢާޔަތްކުރައްވައިފައިވާކަން ފާހަގަވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ރިފަރެންސްގައި އެ އަދުލު ފާހަގަކޮށްފައި އޮވަނީ ހައިކޯޓުން މާއްދާ މަނަކޮށް ކަނޑައެޅުމަކީ އެ އަދުލަށް ރިޢާޔަތްކުރި ނުކުރާކަން މާނަކުރުމެއް ކަމުގައި ނުވާތީއެވެ.

27. މި ބަހުސަށް ބަލާއިރު، ޖިނާއީ ޗާޖު ކުރުމުގެ ތުހުމަތުގައި މީހާގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުވޭނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން، އެ މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ބަންދުކޮށްފައިވާ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމުގެ ގޮތުން ކަމާއި، އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދައިން މުއްދަތު އިތުރުކުރުވޭނީ މީހާއި ކުރާ ގުޅުވާދޭ އެކަށޭނަ ހެކި ހުށަހެޅިގެންނެވެ. މީގެ މާނައަކީ ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއްގެ މައްޗަށް އެ މިންވަރަށް ހެކި ލިބިފައި ނުވާނަމަ އޭނާގެ ބަންދުން ވީއްލުމެވެ. އުސޫލެއްގެ ގޮތުން، މީހަކު ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށެއް އަންގައިދޭ ހެކި ނެތްނަމަ، އޭނާގެ މިނިވަންކަން ގައިދުކުރުމަކީ ކުރެވިދާނެ ކަމެއް ނޫނެވެ.

28. އެހެންނަމަވެސް، މި މަނާކުރުމުގެ ނަތީޖާއަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ނުހިމެނޭ ކުށަކާއި ގުޅިގެން، އެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހާ ފުރަތަމަ ބަންދުކުރާ މުއްދަތަކީ 10 (ދިހައެއް) ދުވަސް ކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާ ބަންދުކުރެވޭ މުއްދަތު 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށް ވުރެ އިތުރު ނުކުރެވޭނެ ގޮތުން، އެ 10 (ދިހައެއް) ދުވަހާއި ވިދިގެން އެމީހަކު ބަންދުކުރާނަމަ 5 (ފަހެއް) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރަށް އެމީހަކު ބަންދުގައި ނުބެހެއްޓޭނެވެ. މިއީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުން ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވި ނަތީޖާ ހުއްޓެވެ؟

29. ޝަރީފް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް[30] ގައި ފަނޑިޔާރު ޢ.ބ. މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މީހަކު ބަންދު ކޮށްފައިވީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތަ ގޮތުގެ މަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައަޅައި، އެ މީހަކު އިތުރަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި، މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރު މައިގަނޑު ދެ ސުވާލެއްގެ ޖަވާބު ހޯދަން ޖެހޭނެއެވެ. އެ ދެ ސުވާލަކީ:

30 އިސްވެދިޔަ ނޯޓު 19

29.1. ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތިލެއްވުމަށް ހާޒިރުކުރެއްވިފައިވާ މީހާ މެދު ޖުޑިޝަލް ކޮމިޝަން އަންގާ ކުރިޔަކަށް ބާރުދޭ ހުރި ހުރިކަން ނުވަތަ ދޫކޮށްލެވޭ.

29.2. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންވެފައިވާ ބާރަތަކުގެ ހާލަތެއް[31] ވުޖޫދުވާނެކަން ނުވަތަ ދޫކޮށްލެވޭ.

30. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ ށ އަކުރުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތާއި ގުޅިގެން ފަނޑިޔާރާއި ހިއްސާކޮށްފައިވާ އެކި ގޮތްތަކުން ބަލައި، އެ ބަޔާނުގައި (ވަކި ކަންތައްތަކެއް ފިޔަވައިފިނަމަ) ފަނޑިޔާރު އަމަލުތައް ފިޔަވަޅުއަޅައި ކަމުން،[32] ހިސާބު ބަދަލުކުރި ދި ސުވާލުން ކުރި ފިޔަވަޅު ސުވާލަކަށް ޖަވާބު ދިނުމުގައި އެންމެ ފިޔަވަޅަކީ ބަލަންޖެހޭ ހުރި ހުރިކަން ނުވަތަ ދޫކޮށްލެވޭކަން، އަދި ހުރި ހުރިނަމަ، ހުރި ހުރީގެ ނިސްބަތްވާ ވަކިވަރަކަށްވެ. އެއީ، ޖުޑިޝަލް ކޮމިޝަން ކުރި އެ މީހާ ކުރިމަތިލުން ޖުޑިޝަލް ކޮމިޝަނުގެ މިންވަރަކަށް ހުރި ހުރިކަން ނުވަތަ ޖުޑިޝަލް ކޮމިޝަން ކުރި އެ މީހާ ކުރިމަތިލުން ޖުޑިޝަލް ކޮމިޝަނުގެ މިންވަރަކަށް އެ ވަޒީފާ ހުރި ނަޒަރު ނަގަފައިވާ، އެ ކުރި ކުރިމަތިލުން ކޮންމެ ވެސް މިންވަރަކަށްގެ ހުރި ހުރުމުވެ.

31. ޖުޑިޝަލް ކޮމިޝަން ކުރި އެ މީހާ ކުރިމަތިލުން ހުރި ނަޒަރު ނަގަ، ދެވަނަ ސުވާލަށް ޖަވާބު ހޯދުމުގެ މަނައެއް ނެތެވެ. އެއީ، އެފަދަ ބަޔާންތަކުގައި އެ މީހާކު ބަންދުގައި އިތުރަށް ބޭރުއަޅުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާ (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 4 ހާލަތު) ހުށަހަޅާ ސަބަބެއް ޝައްކެއް ނެތްކަމަށް ބަލާފައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު ތަފާސްގެ ކުރާ ކަމެއް ނުފެނުނެވެ. މިކަމަށް އިތުރަށް ބާރު ލިބިދޭނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގެ ނަރުގެން، އެކީ ބަޔާންވެ ވުޖޫދުގައި ނުވާނަމަ، "...އެއްވެސް

31 މިބާރަތްތަކަށް ވަކި މިންވަރުގެ ޕެރެގްރާފް 12.3 ގައި ލިސްޓުކުރެވިފައިއެވެ.
32 މި މައްސަލާގެ 13 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގެ ފަހަތުން އޮތް ތަފުސީލު މިކަން ސާފުކޮށް ދެންނެވުން އޮންނާނެކަން ފާހަގަކޮށްލަމެވެ.

މީހަކާމެދު ޝަރީޢަތުން ޙުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން އެމީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން ނުވާނެ..." ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާތީއެވެ.

32. މިއާ ޚިލާފަށް، ތުހުމަތު ކުރެވުނު ކުށް އެ މީހާ ކުރިކަމަށް ހެކި ހުރިނަމަ، ދެވަނަ ސުވާލުގެ ޖަވާބު ހޯދުމުގެ ގޮތުން، އެ މީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓުން ހުއްދަކުރާ (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައިވާ) ސަބަބެއް އޮތްކަން ނުވަތަ ނެތްކަން ބަލަންޖެހޭނެއެވެ. ޝަމީމް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް[33] ގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތުން، ތުހުމަތު ކުރެވުނު ކުށް އެ މީހާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ހުރިނަމަ، ނުވަތަ ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށް މީހާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ވަރަށް އެ ވަގުތު ހެކި ނެތްނަމަވެސް، ކޮންމެވެސް މިންވަރެއްގެ ހެކިހުރިކަން ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އަދި އެ މީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓުން ހުއްދަކުރާ ސަބަބެއް އޮތްނަމަ، ވަކި މުއްދަތަކަށް ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އެ މީހަކު ބަންދުގައި ބެހެއްޓޭނީއެވެ.

33. ޝަމީމް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް[34] ގައި ފަނޑިޔާރު ޢ. ހ. މުހައްމަދު އިބްރާހީމުގެ ރައުޔުން އަޅުގަނޑުވެސް ތާއީދުކޮށްފައިވާ ހިނދު، މި ބާބު މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދެއްވާފައިވާ ސުވާލާއި ހުށަހަޅާފައިވާ އިތުރު ތަފްސީލުގެ އަލީގައި، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ފަދައިން ވަކި މުއްދަތަކަށް ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރެވޭނީ އެ މީހެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ކުރެވުނު ކުށް އެ މީހާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ހުރިނަމަ އެކަނި ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަމެވެ. އެއާއި ޚިލާފަށް، މީހަކު ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވުނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ހުއްދަތަކުގައި ނުވާތީއާއި، ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާއަށް ހާޒިރުވުމީ

---

33 އިސްތިޢުނާފު ނަމްބަރު 19

34 އބދ

ކޮންލެސް މިންވަރުއެގެ ހަކި ކަމުގައިވެފައި، ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށް އެ މީހާ ކުރިޔަކަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ވަރަށް އެ ވަގުތު ހަކި ޖިބިގައި ނަތީޖާގެ، އެ މިހާރު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުން ހުއްދަކުރާ ސަބަބެއް (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 4 ހާލަތުން ކުރި ހާލަތެއް) އޮތްނަމަވެސް، އެ ހުކުމުގެ މައްސަލަ އެކަނި ބިނާކޮށް މިހާރުގެ މިނިވަންކަން ނިގުޅައިގަތުމަކީ ކުރެވިގެންވާނެ ކަމެއް ކަމުގައި ޤަބޫލު ނުކުރެވޭނެ. އަދި، ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާއަށް ކުރުގެ ތުހުމަތު ކުރެވުން މީހާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށް އޭނާ ކުރިޔަކަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހުރި ނުހަނު ބުރަނަމަ، އެފަދަ ހުކުމެއް ޙުދޫދުން ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ބަންދުކޮށްފައި ބެހެއްޓުމަކީ ކުރެވިގެންވާނެ ކަމެއް ނޫނެވެ. އަދި، ބަންދާބެހޭ ގޮތް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ފަންނާއިރާގެ ތުހުމަތުކުރެވޭމީހަކަށް ގެންނަ މީހާ، އޭނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް ތުހުމަތުކުރެވުނު މިންވަރުގެ ހަމަ ފަންނާއިރާ ދައްކާފައި (ނުވަތަ މީހާއާ ކުރާ ގުޅުން ގޮތުގެ ހަމަ ހަޔަތުވެރި) ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާއެއް ނުވަތަ ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާގެ މަސްއޫލިއްޔަތެކެވެ. ފަންނާރާ ބަންދާބެހޭ ގޮތް ކަނޑައެޅުމުގެ މަޤްސަދާއި އެފަދަ ޕޮއިންޓް ހުރި ހުރަހަކާ ގުޅިގެން ނުވަތަގެ ސަބަބުން ކުރީ ތިރި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރާ މީހާ ބަންދުން ވަކިކުރުން ދަށްކަމަށްބެލި، އެއީ، އެކަމުގެ ސަބަބުން ނިކަމެތިން ނުދެވޭ ނަތީޖާއެއް ފެށިއްޖެމުގެ ގޮތުން، މިހާރު ބަންދުގައި ބެހެއްޓޭނެ ސަބަބެއް ނޫނެވެ. އެއާއި ހިލާފަށް، ތުހުމަތު ކުރެވޭ ކުރަނި ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ކުށެއް ނޫނޫނަމަ، ބަންދުގެ ގޮތުގައި ނިސްބަތުގެ މަރުޙަލާގައި ކުރި ތުހުމަތުގެ ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ މީހާ ބަންދުގައި ހުންނަންވާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަސް ހަމަވުމުގެ ކުރިން، ޤާނޫނު ތަންފީޒު ކުރާ އިދާރާއިން އެމީހާ އެ ކުށް ތުހުމަތުކުރެވުނު މިންވަރުގެ ހަމަ ފަންނާއިރާ ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އަދި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 4 ހާލަތުން ކުރީ ހާލަތެއް ފުށުއަރާނަމަ، އެ (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)) މާއްދާގެ ދަށުން އެމީހާ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހެޅޭ އަމުރަކުގައި ނެރެވިދާނެ.

34. އިސްވެދިޔަ ޕެރެގްރާފް 33 ގައިވާ ފަދައިން އެ މާއްދާ މާނަކުރުމުގެ ނަތީޖާއަކީ، އެކަށީގެންވާ ހެކި ފަނޑިޔާރާއި ހިއްސާކޮށް އެ މީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބެއް އޮތްކަމުގައި ފަނޑިޔާރަށް ޔަޤީން ނުކުރެވޭނަމަ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދައިން، ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިނުވާ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހެއްގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުކުރެވޭނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ މި މައްސަލައިގައި ހައިކޯޓުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން، ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަކީ ކުށުގެ ކުޑަބޮޑުމިނާއި ގުޅުވާންޖެހޭ ކަމެއް ނޫނެވެ. އެހެނީ، މީހެއްގެ މިނިވަންކަން ގެއްލުވާން ވާނީ، އެ މީހަކު ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ ކުޑަބޮޑު މިނަށް ބަލައިގެންނެއް ނޫނެވެ. އެކަން ބިނާވާނީ، އޭނާ އެ ކުށެއް ކުރިކަމަށް ދައްކާފައިވާ ހެކީގެ މައްޗަށާއި، އެ މީހަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ މިންގަނޑުން ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ މީހަކަށް ވުމުގެ ނުވަތަ މައްޗަށް ކަމުގައި އަހުރެން ދެކެމެވެ. އަދި ކޯޓުތަކުން މިފަދަ މައްސަލަތައް ނިންމުމުގައި މިކަމާ ސަމާލުވުން މުހިއްމު ކަމުގައިވެސް ދެކެމެވެ.

ފަނޑިޔާރު މަޖީދު ޢަލީ ޢާރިފުގެ ރައުޔު

35. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝާ ޝުޖޫނު މުޙައްމަދުގެ ރައުޔާ އަހުރެން އެއްބަސްވަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސްނުއްސުޢޫދުގެ ރައުޔު

36. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝާ ޝުޖޫނު މުޙައްމަދުގެ ރައުޔާ އަހުރެން އެއްބަސްވަމެވެ.

ޙުކުމް

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާން ވެދިޔަ ކަންކަން އެގޮތުގެމަތިން ހުރުމާއެކު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/366 ދަޢުވާގެ ޙުކުމް ބާތިލްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ދަޢުވާއާ ބެހޭ ޙުކުމް ކުރީ:

މަހާޒް އަލީ ޒާހިރު	އާއިޝާ ޝުޖޫން މުޙައްމަދު	ހުސްނުއްސުޢޫދު

(ރިޔާސަތު)